

Avalent>Perekonnaasjad ja pärimine>Vanemlik vastutus – lapse isikuhooldusõigus ja suhtlusõigus

Tsiviilõiguse valdkonnas jätkuvad ELi õiguse kohaselt need pooleliolevaid menetlused, mis on algatatud enne üleminekuperioodi lõppu. Vastastikusel kokkuleppel Ühendkuningriigiga hoiab e-õiguskeskonna portaal Ühendkuningriigiga seotud asjakohast teavet oma portaalis kuni 2022. aasta lõpuni.

Vanemlik vastutus – lapse isikuhooldusõigus ja suhtlusõigus

Gibraltar

1 Mida tähendab õiguslik termin „vanemlik vastutus“ igapäevaelus? Millised on vanemliku vastutuse kandja õigused ja kohustused?

Gibraltari õiguses tähendaks vanemlik vastutus vanema hooldusõigust, lapse eest hoolitsemist ja lapse kontrollimist. Tavaliselt teostab/teostavad vanemlikku vastutust vanem või vanemad või määratud eestkostja. Üldiselt vastutab vanem või eestkostja lapse hooldamise ja kasvatamise ning lapsele kuuluva või tema usaldusfondis hoitava vara haldamise eest.

Vanemliku vastutuse mõiste laieneb isale, emale või igale eestkostjale, kes täidab oma vanemlike kohustusi seoses konkreetse lapsega. Vanemlik vastutus laieneb ka kontrollile kas vahetult või juhendamise kaudu vastavalt lapse arenguastmele. See laieneb ka lapse kasvatamisele, kui laps ei ela selle isiku juures, et säilitada isiklike suhteid ja korrapärast vahetut suhtlust, ning vajaduse korral lapse seadusliku esindajana tegutsemisele.

2 Kellel lasub üldjuhul vanemlik vastutus lapse eest?

Üldiselt on emal lapse hooldusõiguse või kasvatamise ja mis tahes vara haldamise osas samad õigused ja volitused kui isal. Ema ja isa vastavad õigused ja volitused on võrdsed ning kumbki saab neid teostada ilma teiseta. Nende üldiste õiguste suhtes kehtivad [Gibraltari kohtute määrused](#).

Kui lapse isa ja ema olid tema sünnihetkel omavahel abielus, on Gibraltari õiguse kohaselt vanemlik vastutus lapse eest mõlemal vanemal. Kui nad seda ei olnud, oleks sünnihetkel vanemlik vastutus ainult emal. See ei ole range ega absoluutne reegel, sest Gibraltari õiguses tunnistatakse, et kui ema registreerib isa isana, omandab isa lapse eest vanemliku vastutuse. Samamoodi on see juhul, kui kohus nii määrab.

Lapse suhtes võivad vanemlikud õigused olla ühel, kahel või enamal isikul. Nad ei tohi teostada oma õigusi siiski ilma teise vanemlike õigustega isiku või teiste vanemlike õigustega isikute nõusolekuta, välja arvatud juhul, kui nii on ette nähtud kohtu määruse, kokkuleppe või lepinguga.

3 Kui vanemad ei ole suutelised või ei soovi lapse eest vanemlikku vastutust kanda, kas nende asemele võib määrata mõne teise isiku?

Vanema surma korral saab üleelanud vanem lapse eestkostjaks kas üksi või koos surnud vanema määratud eestkostjaga. Kui surnud vanem ei ole eestkostjat määranud või määratud eestkostja on surnud või keeldub tegutsemast, võib eestkostja määrata kohus, kui ta seda vajalikuks peab.

Kohus võib lapse ema või isa taotlusel anda määruse lapse elukoha ja tema ema või isa õiguse kohta lapsega suhelda. Kohtul on ka volitus anda õigus lapse elukoha üle otsustamiseks ükskõik millisele isikule (olenemata sellest, kas ta on üks vanematest või mitte). Ühele vanemale elukoha üle otsustamise õigust ei saa siiski anda juhul, kui mõlemad vanemad elavad koos.

4 Kuidas lahendatakse vanemliku vastutuse küsimus, kui vanemad lasevad abielu lahutada või elavad lahus?

Lahutuse korral on Gibraltari kõrgeimal kohtul õigus näha enne või pärast lõpliku otsuse tegemist ette abielust sündinud laste hooldusõigus, ülalpidamine ja haridus või isegi anda korraldus algatada menetlus, et lapsed kohtu kaitse alla anda. Kõrgeim kohus ei saa abielu lahutamise määrust lõplikuks muuta, kui ta ei ole veendunud, et lastega seoses on tehtud rahuldavad korraldused.

Kui vanemad lõpetavad kooselu, on võimalik sõlmida poolte vahel kokkulepe, mille kohaselt üks neist võib loobuda kõigist või osast vanemlikest õigustest. Kohus ei pööra sellist kokkulepet siiski täitmisele, kui ta on seisukohal, et selle rakendamine ei oleks lapse huvides.

5 Kui vanemad sõlmivad vanemliku vastutuse küsimuses kokkuleppe, siis milliseid vorminõudeid peavad nad järgima, et kokkulepe oleks õiguslikult siduv?

Nagu 4. küsimusele antud vastuses osutatud, pöörab kohus juhul, kui vanem sõlmib lahusele kokkuleppe, millega ta kavatseb loobuda kõigist või osast oma vanemlikest õigustest, selle kokkuleppe täitmisele ainult siis, kui ta leiab, et selle rakendamine oleks lapsele kasulik.

6 Kuidas on võimalik vanemliku vastutuse küsimust kohtuväliselt lahendada, kui vanemad ei jõua kokkuleppele?

Kui vanemliku vastutuse küsimus on tõstatatud lahutusmenetluse käigus, kuulub selle küsimuse lahendamine Gibraltari kõrgeima kohtu pädevusse.

Mõningat sotsiaalset tuge võib siiski saada abielunõustamise kaudu. Abielunõustamisteenust pakub Gibraltari roomakatoliku kirk. Mõne küsimusega võib olla võimalik tegeleda ka lepituse kaudu.

7 Kui vanemad pöörduvad kohtusse, milliseid last käsitlevaid otsuseid saab kohus teha?

Kohtunik võib otsustada mis tahes küsimuse, mis tema arvates võib mõjutada lapse heaolu.

8 Kui kohus otsustab, et lapse eestkostjaks jääb üks vanem, kas see tähendab, et see vanem võib kõiki lapsega seotud asju otsustada ilma neid enne teise vanemaga arutamata?

Kui vanemale on antud täielik hooldusõigus, saab ta teha otsused kõigis lapsega seotud küsimustes ilma esmalt teise vanemaga nõu pidamata, välja arvatud juhul, kui see rikub olemasolevat kohtumäärust, näiteks määrust lapsega suhtlemise kohta.

9 Kui kohus määrab lapse vanemate ühise eestkoste alla, mida see igapäevaelus tähendab?

Lapse ühine hooldusõigus tähendab, et mõlemal vanemal on lapse suhtes võrdsed õigused ja kohustused. Neid õigusi on võimalik teostada koos või eraldi.

10 Millisesse kohtusse või ametiasutusse peab esitama avalduse seoses vanemliku vastutusega? Milliseid vorminõudeid peab järgima ning millised dokumendid avaldusele lisama?

Kui vanemliku vastutuse taotlus esitatakse seoses lahutusmenetlusega või selle tagajärjel, tuleks taotlus esitada Gibraltari kõrgeimale kohtule. Taotlus esitatakse kutsena, millele on lisatud kirjalikud tõendid. Nende dokumentide esitamisel määrab kõrgeima kohtu kantselei kuupäeva taotluse läbivaatamiseks. Taotlus hooldust vajava lapse riigi eestkoste alla andmiseks tuleks samuti esitada Gibraltari kõrgeimale kohtule.

Kui vanemliku vastutuse küsimus ei tulene lahutusmenetlusest, võib taotluse esitada Gibraltari magistraadikohtusse. Taotlus peaks olema esitatud kirjaliku kaebusena, milles tuuakse välja nõue ja alused, millel see põhineb. Taotlusele tuleks lisada ka lapse sünnitunnistuse koopia ning vajaduse korral abielutunnistuse koopia. Pärast kaebuse saamist lisab kohus selle arutatavate asjade nimekirja ja teatab pooltele tagastamise kuupäeva.

11 Milline on menetluse kord sellistes asjades? Kas on võimalik kohaldada kiirmenetlust?

Kõigil juhtudel määrab kas kõrgeim kohus või magistraadikohus asjaomase taotluse arutamise kuupäeva ja teatab sellest pooltele. Pooled peaksid määratud kuupäeval ilmuma kohtusse koos oma seaduslike esindajatega, kui see on asjakohane.

Kiirmenetlust on võimalik kohaldada juhul, kui ilmneb, et laps võib vajada hooldust.

12 Kas menetuskulude katteks on võimalik saada menetusabi?

Nii magistraadikohtus kui ka kõrgeimas kohtus võib õigusabi saada pärast majandusliku seisundi kindlakstegemist. Õigusabi taotlused mõlemas kohtus toimuva menetluse korral tuleks esitada kõrgeimale kohtule ja taotluse vormid on kättesaadavad kõrgeima kohtu kantseleis.

13 Kas vanemliku vastutuse kohta tehtud otsuse saab edasi kaevata?

Kui vanemliku vastutuse kohta teeb otsuse magistraadikohtus, võib selle edasi kaevata kõrgeimasse kohtusse. Kui otsuse teeb kõrgeim kohus, on võimalik pöörduda apellatsioonikohtu poole.

14 Teatavatel juhtudel võib osutada vajalikuks taotleda kohtult või mõnelt muult ametiasutuselt vanemlikku vastutust käsitleva otsuse täitmist. Milline on menetluse kord sellisel juhul?

Taotlus tuleks esitada sellele kohtule, kes tegi esialgse määruse vanemliku vastutuse kohta. Kui see kohus oli magistraadikohtus, tuleks esitada kaebus, milles tuuakse ära põhjendused. Kõrgeimas kohtus tuleks esitada kutse, millele vajaduse korral lisatakse kirjalikud tõendid.

15 Mida tuleb teha, et muu liikmesriigi kohtu vanemlikku vastutust käsitlevat otsust selles liikmesriigis tunnustataks ja täidetakse?

Gibraltariil on võimalik tunnustada teises liikmesriigis tehtud vanemlikku vastutust käsitlevat otsust, mis tuleneb abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise menetlusest. Sellise kohtuotsuse täitmiseks tuleks pöörduda magistraadikohtusse täidetavaks tunnistamise taotlusega.

16 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, et vaidlustada muu liikmesriigi kohtu vanemlikku vastutust käsitleva kohtuotsuse tunnustamine? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Kumbki pool võib täidetavaks tunnistamise taotlust käsitleva otsuse edasi kaevata. Kui otsuse tegi magistraadikohtus, on võimalik see edasi kaevata kõrgeimasse kohtusse.

17 Millist õigust kohaldab kohus vanemlikku vastutust käsitlevas menetluses, kui laps või pooled ei ela selles liikmesriigis või on eri kodakondsusega?

Gibraltari kohtud kohaldavad Gibraltari õigust, mis hõlmab kohalikke õigusakte, samuti kõiki seadusi või muid sätteid, mida vahel Gibraltari suhtes kohaldatakse.

See veebileht on osa portaalist „Teie Euroopa“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

This webpage is part of an EU quality network

Viimati uuendatud: 09/08/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.